

30.06.2022

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ОСНОВІ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ: УКРАЇНА ТА ОСВІТНЯ СИСТЕМА В ЄС

Освіта є однією з тих сфер життя країн Європейського Союзу (ЄС), де ніхто нікому не нав'язує певну модель освіти, і кожній країні - члену Європейської співдружності надається право формувати власні освітні та екзаменаційні системи відповідно до національних потреб та історичних освітніх традицій. Разом з тим відкритість країн ЄС надає молодим європейцям можливість здобути вищу освіту в будь-якій країні Європейської співдружності. Уніфіковані вимоги, які пред'являються до абітурієнтів ВНЗ з будь-якої країни, призвели до того, що кожна держава сама прагне привести свою систему освіти у відповідність з єдиними європейськими вимогами і зайняти належне місце в європейському освітньому просторі.

Освіта в Європейському Союзі дотримується принципів, які концентрують увагу на людині, її автономії, свободі, праві на цілісний розвиток у гармонії з мисленням, волею і почуттями. Перед освітою, що розглядається як «остання надія на порятунок, яка знаходиться в небезпеці цивілізації» поставлено завдання, виконувати функцію чинника формування європейської свідомості, сприяти збереженню і розвитку моральних і естетичних цінностей, високих суспільних ідеалів, навичок і звичок, а також переконань і способів поведінки людей, що відповідають новому етапу суспільного розвитку.

Школі ставиться в обов'язок озброїти молоде покоління відповідним обсягом знань і підготувати до професійної діяльності в умовах міжнародних структур уніфікованого європейського ринку праці, усвідомленого вибору «ідей, культур і стилів життя», функціонування в нових правових умовах; прищепити вміння слухати, вести дискусію, аргументовано відстоювати свою позицію, захищати основні гуманістичні і моральні цінності.

У всіх розвинених європейських країнах дошкільна освіта займає пріоритетне місце в національній освітній політиці, стає невід'ємною характеристикою зарубіжних освітніх систем і розглядається як особлива сфера національного життя, що сприяє вирішенню складних соціально-економічних проблем. Успішно розвивається один з найважливіших напрямків освітньої інтеграції - формування єдиного освітнього простору, що об'єднує дошкільну та початкову освіту в єдиний ступінь освітньої системи.

Оскільки національні стандарти змісту загальної освіти реалізуються через систему вимог, відображених у документах, нормативних актах і навчальних програмах, то у свідомості широкої педагогічної громадськості про них формується уявлення як про сукупність вимог до системи освіти в цілому, пріоритет національної політики держави, провідному засобу підвищення якості освіти. Практично у всіх країнах співдружності зміст загальної освіти стандартизовано. Відмінності стосуються в основному форми і ступеня стандартизації, які є більш жорсткими і всеохоплюючими для обов'язкового етапу освіти і поступово занепавши ми по мірі просування до завершального етапу середньої освіти.

Зближення освітніх систем країн європейського співтовариства здійснюється також у процесі формування оптимальної моделі управління освітою, при якій розподіляються і узгоджуються компетенції, повноваження, функції та відповідальність усіх суб'єктів освітньої політики, насамперед, освітніх установ, органів місцевого самоврядування, регіональних та центральних освітніх структур. Системи управління освітою звільняються від формалізму, директивності, багатоступеневості, переваги бюрократичних та адміністративних методів управління, догматичного тлумачення сутності управління. Максимум прав і свобод надається місцевим органам самоврядування, школам, вчителям, батькам, громадськості та самим учням. В діяльності управлінських структур всіх рівнів освіти зміщені акценти з адміністративно-організаційних питань на *проблеми якості освіти*, переорієнтовані на особистісно-суб'єктний спосіб управління.

В рамках адаптації освітніх систем до потреб суспільства відбувається процес оновлення освіти та професійної підготовки педагогічних кадрів відповідно до викликів часу. В країнах співдружності національні системи підготовки вчителів перебудовуються з урахуванням специфіки економічних і політичних умов окремих країн, історико-суспільних відносин і традицій освіти. Зближення національних систем здійснюється в рамках розробленого Європейською комісією у 2005 році набору ключових компетенцій для професії і кваліфікації *європейського вчителя*, які поділяються на дві групи:

- компетенції, пов'язані з процесом навчання;
- компетенції, орієнтовані на формування відносин учнів.

Істотним елементом функціонування освітньої системи будь-якої країни є проблема фінансування, в основі якої лежить національний дохід. Як правило, в західних країнах освіта фінансується з коштів центрального бюджету, які передаються в розпорядження Міністерства освіти, а також з локальних бюджетів. По-іншому фінансується освіта в Швейцарії, так як в цій країні відсутній єдиний орган управління освітою. Проблеми сучасної освіти структури, змісту та економіки освіти приймаються на рівні окремих кантонів.

Франція, що належить до групи промислово розвинених країн, відрізняється особливостями в області фінансування освіти. Значну частину свого валового національного продукту, вона витрачає на розвиток освіти, хоча розподіл цих коштів у неї сильно відрізняється від інших країн. Великі кошти спрямовуються на розвиток дорогої середньої освіти, в той час як витрати на початкову або основну освіту знаходяться на рівні середніх показників країн – членів Організації економічного співробітництва і розвитку і значно нижче, ніж в інших розвинених країнах світу. У Франції частка витрат на освіту становить 11 відсотків усіх державних витрат, а середній показник серед країн ОЕСР знаходиться на рівні 12,9 відсотка. Францію обігнали США, Австралія, Великобританія і Скандинавські країни. Відзначається, що висока вартість середньої освіти у Франції пов'язана з рівнем зарплати вчителів середньої школи, хоча, як стверджують фахівці, вона трохи нижче середнього по ОЕСР рівня. У країнах з високим рівнем фінансування освіти значна частина витрат припадає на розвиток матеріальної бази шкіл.

По-різному вирішується в країнах Європейської співдружності проблема успішності учнів. Багато країн протягом усього періоду обов'язкового навчання автоматично переводять учнів з класу в клас незалежно від їх успішності. Школярам, які зазнають труднощів у навчанні, надається спеціальна допомога. Ця система, як показує зарубіжний досвід, практично виключає явище шкільного стресу, особливо у дітей молодшого шкільного віку, але разом з тим збільшує фінансові витрати на підтримку відстаючих у навчанні.

Австрійська Республіка (Австрія)

Таблиця 1

Етапи обов'язкової освіти

Початкова школа	6-10 років
Середня школа I рівня	Вік: 10-14 років
Початкова школа – вищий рівень	
Загальноосвітня середня школа I рівня	
Загальноосвітня середня школа з академічним профілем (науковим спрямуванням) – I рівень	
9 клас	Вік: від 14 років
Політехнічна школа – однорічне професійне навчання, так званий допрофесійний рік.	
Або інша середня школа II рівня	
Спеціальна школа: у загальноосвітній спеціальній школі розрізняють I і II рівні, а також вищий клас	Вік: 6-15 років
Спеціалізовані відділи для дітей з фізичними вадами, з вадами мови, вадами слуху, глухих, з вадами зору, сліпих, з тяжкими відхиленнями. Учні можуть ходити до спеціальної школи упродовж всього періоду загальнообов'язкового навчання.	

Середня освіта II рівня

Середня освіта II рівня	Вік
Загальноосвітня середня школа з науковим профілем – II рівень	14-18 14-15
Політехнічна школа (однорічне професійне навчання, так зване допрофесійний рік)	14+
Технічно-професійна школа (технікум)	14-19
Технічно-професійний коледж	14-19
Школи, що готують вихователів і (не)методичний персонал шкіл	14-19
Професійна школа, що готує вчителів початкових класів	15+
Коледж	18-20

Республіка Словенія (Словенія)

Таблиця 1

Етапи обов'язкової освіти

Монолітна структура, що складається з початкових і середніх шкіл I рівня	Нова 9-річна універсальна школа
I школа (класи I-III)	Вік: 6-8 років
II школа (класи IV-VI)	Вік: 9-11 років
III школа (класи VII-IX)	Вік: 12-14 років
X клас – обов'язковий	

Таблиця 2

Види середньої освіти II рівня

Загальна освіта на рівні старших класів середньої школи	15-18 років (чотири роки)
Технічне навчання в старших класах середньої освіти II рівня	15-18 років (чотири роки)
Професійно-технічна освіта у середній школі II рівня	15-19 років (три плюс два роки)
Професійна освіта у середній школі II рівня	15-17 (три роки)
Короткостроковий цикл професійної освіти у середній школі II рівня	15-16-17 років (два з половиною роки до трьох років)
Заходи в рамках підготовки до наступних іспитів	(один рік)
Новина вища професійна освіта (оплека за рівнем вищої освіти)	(один рік)

Фінляндська Республіка (Фінляндія)

Таблиця 1

Повна кількість уроків на тиждень у 1-6 класах

Предмети	Кількість годин
Рідна мова і література	32
Іноземна мова	8
Математика	22
Біологія, географія, природознавство	15
Історія	3
Релігія, етика	8
Мистецтво і практичні предмети:	44
- Відомістю (visual arts)	6
- Музика	6
- Праця	8
- Фізичне виховання	12
Повний мінімум для обов'язкових предметів	132

Таблиця 2

Кількість уроків на тиждень у 7-9 класах

Предмети	Кількість годин
Рідна мова і література	8
Іноземна мова	6
Математика	9
Біологія, географія, природознавство	7
Фізика, хімія	6
Релігія, етика	3
Історія, соціальні науки	6
Візуальні мистецтва (visual arts – всі види мистецтва, які не належать до музики і літератури)	2
Музика	1
Економіка домашнього господарства	3
Фізичне виховання	6
Необов'язкова мова	20
Повний мінімум для обов'язкових предметів	70

Французька Республіка (Франція)

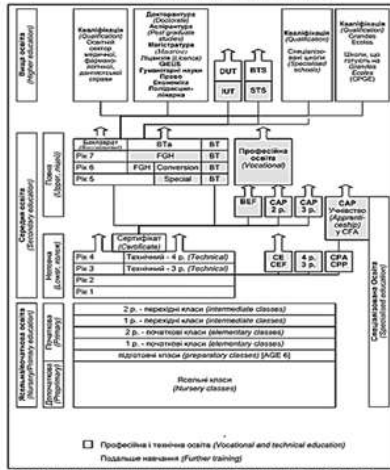

Рис. 1. Основні компоненти структури освіти Французької Республіки [33]

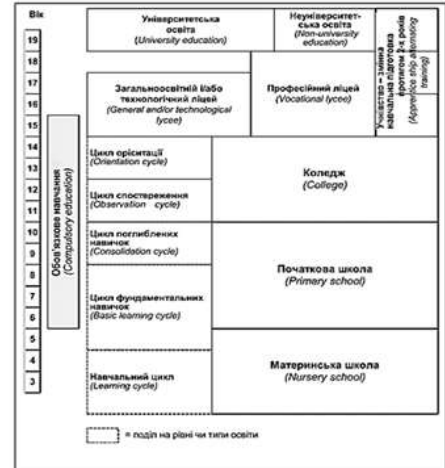

Рис. 2. Структура освітньої системи Французької Республіки [33]

Т* – "Технікум" – спеціальний клас середньої школи

Рис. 3. Структура освітньої системи Французької Республіки [33]

Види кваліфікацій вищої освіти Німеччини

Професія, фах	Тривалість ділового навчання (років) і присуджений диплом				Рівень тривалості
	4	5	6	7	
Arts (гуманітарні науки)	SP/MA		SP/MA		D
Теологія		(P/D)			D
Право	(SF)		SP		D
Соціальні, економічні науки	(D)		Di		D
Точні, природничі науки, технології	(SP*/D)			(SP*/D)	D
Загальна медицина		(SP)	SP		D
Стоматологія		SP			D
Ветеринарія		SP			D
Сільське господарство	(D)	Di			D

SP – 1-ий державський; Di – диплом; MA – Magister Artium; P – професійна кваліфікація; D – доктор.

Круглі дужки означають, що наведений мінімальний строк навчання для одержання даної кваліфікації, а в їх відсутність – що йдеться про середній, а не про мінімальний строк. Для природничих і технічних спеціалізацій державні іспити складають ті, хто бажав навчатися в державній секторі. * Лише для осіб, які бажали одержати право викладати в академіях середньої освіти.

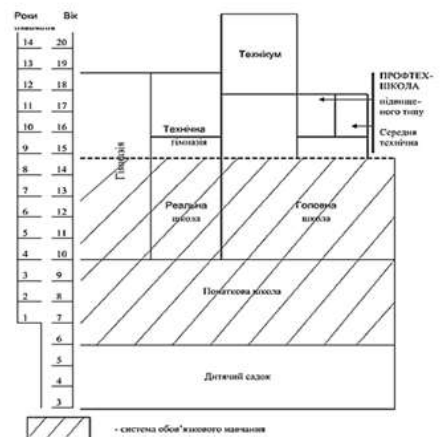

Рис.2. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччини [33]

ПОВИЩЕНІЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА РІВНІ КУРСІВ НАВЧАННЯ			Університети	Технічні курси	Педагогічні курси	Висші навчальні заклади	Загальні висші навчальні заклади	Вища освіта / середня спеціальна освіта	Не урочні / екстерні
Професійна діяльність		Спеціалізовані школи, спеціалізовані школи медсестринству							
Дуальна освіта	Державні професійні училища		Професійні навчальні заклади	11-13 класи	20	19	18	17	16
		Планові спеціальні училища							
Головна школа		Резерв колектив	Фізичні (школи)	15	14	13	12	11	10
Служба орієнтації		Служба (8-10 класів)							
Початкова школа		Початковий							
Дитячий садок		Дитячий садок	3	4	5	6	7	8	9

Рис. 3. Структура системи освіти у Федеративній Республіці Німеччини [32]

Рис. 4. Структура основних компонентів системи освіти Федеративної Республіки Німеччини [33]

Навіть під час війни продовження освітнього процесу стає власним фронтом і важливою місією для більшості освітян.

Навчання перетвориться у квиток до кращого майбутнього.

